

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๐

๑. ฉพงษ์คสมนุหาคตาติ ฉหิ คุณงเคหิ สมนุหาคตา ฯ ทกฺชินาติ ทานํ ฯ
ปุพฺพเพว ทานา สุมนนฺติ ทานํ ทสฺสามีติ มาสทฺตฺตฺมาสโต ปฏฺจาย โสมนสฺสปฺตฺโต
โหติ ฯ เอตถ หิ ปุพฺพเจตนา ทสฺสามีติ จิตฺตฺปฺปาทกาลโต ปฏฺจาย อีโต อุกฺกฺจิตฺน
ทานํ ทสฺสามีติ เขตฺตคฺค
เทตีติ เอวํ วุตฺตนา มุญฺจนเจตนา ปน ทานกาเลเยว ลพฺภติ ฯ ทตฺวา อตฺตมโน โหตีติ
อยมฺปน อปรเจตนา อปรปรํ อนุสฺสรนฺตสฺส ลพฺภติ ฯ วิตฺตราคฺติ วิตฺตราคา ชีณฺหา
สวา ฯ ราควินฺยาย วา ปฏิปฺนฺนาติ ราควินฺยปฺปฏิปฺทํ ปฏิปฺนฺนา ฯ อุกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
น เภวลมฺปน ชีณฺหาสวานํ อนาคามิสฺสทาคามิสฺสตาปฺนฺนาณมฺปิ อนฺตมโส ตทฺหฺปฺปพฺพ
ชิตฺสฺส ฆณฺฑคฺค
ทินฺนา ทกฺชินา ฉพงษ์คสมนุหาคตาวิ โหติ ฯ โสปี
หิ โสตาปฺตฺตฺมคฺค
ปพฺพชิตฺติ ฉพงษ์คฺค

ทกฺขนฺติ วชฺชเมหฺนฺติ เอตาयाติ ทกฺชินา ปริจฺจาอมยํ ปุณฺณํ ตทฺหฺปฺกรณฺภูโต
เทยฺยธฺมฺโม จ ฯ อิธ ปน เทยฺยธฺมฺโม อธิปฺเปโต ฯ อีโต อุกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
อุปฺนฺนฺเนน ฯ ราโค วินฺยติ เอเตนาติ ราควินฺโย ราควินฺโย ราควินฺโย ราควินฺโย
ราควินฺยปฺปฏิปฺทํ ปฏิปฺนฺนาติ ตกฺกฺกฺกฺก

ปุณฺณภาสิสฺสทาทิ ปุณฺณสฺส อภิสฺสทา ปุณฺณโอบปฺตฺตฺติโยติ อตฺถิโธ ฯ กุสลา
ภิสฺสทาทิ ตสฺเสว เววจฺณํ ฯ เต ปเนเต สุขํ อาหารนฺตีติ สุขสฺสอาหารา ฯ สุกฺกฺก
รฺฐาทีนํ ทายกาติ โสวคฺค
สุโข เหน้ วิปาโกติ สุขวิปาภา ฯ สคฺเค อุปฺตฺติ
สคฺโค สคฺค
สคฺค
จตฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
ปจฺม
วคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค

ปุณณามิสนุทาติ วา ปุณณนทियो ฯ อวิจเจเทน นิจจํ ปวตตติยมานานิ हि
ปุณณานิ อภิสนุทนต์เถน ปุณณามิสนุทาติ วุตตานิติ ตฎฎีกา ฯ (มงฺคฺลตฺถทีปนิยา
ทฺติโย ภาโค/ข้อ ๑๒ - ๑๔)

๒. นิวาโต นาม นิจฺมนตา นิวาตวุตตติตา ฯ ยาย สมนฺนาคโต ปุคฺคโล
นิหตฺตมานิ นิหตฺตปโป ปาทปฺปญฺจนโจพฺกสทิสฺโส จินฺนวิสาณฺณสภสโม อุตฺตฎฐาทสปฺปสโม
จ หุตฺตวา สณฺโห สขิลो สุขสมฺภาโส โหติ อยํ นิวาโตติ อฏฺฐกถายํ วุตฺตํ ฯ

ปญฺจกฺกฺคฺตฺตรวณฺณนายนฺตุ นิวาตวุตตตินฺติ วุตฺตํ ฯ

ปณฺปิฏสึลนฺติ ตฎฎีกา ฯ

สณฺหาติ นิปฺปณา อมฺม ตาต ภคินีติ เอวํ อฺุปาสกชนํ ยุตฺตฎฐาเน อฺุปเนตฺตุ
เจกา ฯ สขิลาทิ สาขลฺเยน ยุตฺตวา ฯ สุขสมฺภาสชาติ อิทํ ปุริมฺสส การณวณฺณํ ฯ เยสญฺหิ
สุขสมฺภาสา สมฺโมทนฺกถา เนพฺพา โหติ กณฺณสุขา เต สขิลาทิ วุจฺจนฺตීติ กุลฺทฺฐส-
กสิกาปทวณฺณนา ฯ

สาขลฺยฺนฺติ สณฺหวาจาวเสน สมฺโมทมานภาโวติ ทฺกฺกฺคฺตฺตรวณฺณนา ฯ

สขิลो วุจฺจติ สณฺหวาโจ ฯ ตสฺส ภาโว สาขลฺยํ สณฺหวาจตา ฯ เตนาห
สณฺหวาจาวเสน สมฺโมทมานภาโวติ ฯ สณฺหวาจาวเสน हि สมฺโมทมานสฺส ปุคฺคฺลสฺส
ภาโว นาม สณฺหวาจตาทิ ตฎฎีกา ฯ (มงฺคฺลตฺถทีปนิยา ทฺติโย ภาโค/ข้อ ๒๔๖ - ๒๔๗)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล มคอเป็นไทย

๑. อรรถกถาจฬังคสูตรว่า บทว่า จฬังคสมนุหาคตา แปลว่า ประกอบด้วยองค์ที่เป็นคุณ ๖ ๆ ทาน ชื่อว่า ทักขิณา ๆ หลายบทว่า ปุพฺพเพว ทานา สุมโน ความว่า ทายก ย่อมเป็นผู้ถึงโสมนัส จำเดิมแต่เดือนหนึ่งหรือกึ่งเดือนว่า เราจักให้ทานฯ จริงอยู่ บรรดาเจตนาทั้ง ๓ นี้ บุพพเจตนา อันทายกผู้คิดเริ่มต้นแต่จับจงหนาว เราจักให้ทานด้วยผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากงานนี้ ย่อมได้ จำเดิมแต่เวลาที่เกิดความคิดว่า เราจักให้ ดังนี้ ๆ ส่วนมมัญจนเจตนา ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้อย่างนี้ว่า ทฬิจิตฺตํ ปสาเทติ (กำลังให้ ย่อมยังจิตให้เลื่อมใส) ดังนี้ อันทายก ย่อมได้เฉพาะเวลาที่ให้เท่านั้น ๆ อนึ่ง อปรเจตนาชื่อว่า ทุตวา อตฺตมโน โหติ (ครั้นให้แล้ว ย่อมเป็นผู้มีใจเบิกบาน) ดังนี้ อันทายกผู้หวนระลึกถึงต่อๆ มา ย่อมได้ ๆ บทว่า วิตราคา แปลว่า เป็นผู้มึนระคะไปปราศจากแล้ว ได้แก่ เป็นผู้มึนอาสวะสิ้นแล้ว ๆ สองบทว่า รากวินยายวา ปฏิปนฺนา แปลว่า เป็นผู้ปฏิบัติปฏิบัติเป็นเหตุกำจัดระคะ ๆ ก็เทศานี้ เป็นการแสดงปฏิคาหกชั้นสูงสุด ๆ ก็ ทักขิณาที่ทายกถวายแด่พระชินาสพ จึงประกอบด้วยองค์ ๖ ยังไม่สิ้นเชิง ที่ถวายแม้แต่พระอนาคามี พระสกทาคามี และพระโสดาบัน โดยที่สุด แม้แต่สามเณรผู้รับใช้ซึ่งบวชในวันนั้น ก็ย่อมประกอบด้วยองค์ ๖ เหมือนกัน ๆ เพราะสามเณรแม้รูปนั้น ก็บวชแล้วเพื่อโสดาปัตติมรรคแน่แท้ ๆ

ฎีกาจฬังคสูตรนั้นว่า ที่ชื่อว่า ทักขิณา เพราะวิเคราะห์ว่า เป็นเครื่องพอกพูนคือ เจริญแห่งสมบัติทั้งหลาย ได้แก่ บุญที่สำเร็จด้วยการบริจาค และไทยธรรมอันเป็นอุปกรรณแห่งบุญนั้น ๆ แต่ในบทว่า ทักขิณา นี้ ประสงค์ถึงไทยธรรม ๆ สองบทว่า อิติ อุกฺกุจฺเจตน แปลว่า อันเกิด แล้วจากงานนี้ ๆ ระคะ อันปฏิคาหกย่อมกำจัดได้ ด้วยธรรมนี้ เหตุนี้ ธรรมนี้ จึงชื่อว่า รากวินยะ (เป็นเหตุกำจัดระคะ) คือ ปฏิปทาอันเป็น

เหตุถอนราคา ฯ เพราะเหตุนั้น พระอรรถกถาจารย์ จึงกล่าวว่า ราควินยปฏิบัติปฏิบัติปฏิบัติ ดังนี้ ฯ

อรรถกถาปฐมวรรค แห่งทุติยปัณณาสกั จตุกกนิบาต อังคตตรนิกายว่า กระแสแห่งบุญอุบายว่า ความเข้าถึงบุญ ชื่อว่า ปุณฺณภาสิสนฺหา ฯ คำว่า กุสลาสิสนฺหา นี้ เป็นคำขยายความของคำว่า ปุณฺณภาสิสนฺหา นั้นแหละ ฯ ก็กระแสแห่งบุญเหล่านั้นนั้น ย่อมนำความสุขมา เหตุนั้น กระแสแห่งบุญเหล่านั้น จึงชื่อว่า สุขสุสาหารา (นำความสุขมา) ฯ กระแสแห่งบุญทั้งหลายที่ชื่อว่า โสวคคิกกา (ให้อารมณ์เลิศด้วยดี) เพราะวิเคราะห์ว่า ให้อารมณ์ทั้งหลายมีรูปารมณฺ์เป็นต้น อย่างเลิศด้วยดี ฯ กระแสแห่งบุญทั้งหลายที่ชื่อว่า สุขวิปากา (มีวิปากเป็นสุข) เพราะวิเคราะห์ว่า มีวิปากเป็นความสุข ฯ การเกิดในสวรรค์ชื่อว่า สัคคะ กระแสแห่งบุญเหล่านั้น ย่อมเป็นไปพร้อมเพื่อการเกิดในสวรรค์ เหตุนั้น กระแสแห่งบุญเหล่านั้น จึงชื่อว่า สคฺคส่วตฺตนิกา (เป็นไปพร้อมเพื่อการเกิดในสวรรค์) ฯ

ฎีกาปฐมวรรคนั้นว่า อีกนัยหนึ่ง แม่น้ำ คือ บุญ ชื่อว่า ปุณฺณภาสิสนฺหา ฯ ความจริง บุญทั้งหลาย ที่บุคคลให้เป็นไปอยู่เนื่องนิตย์โดยไม่ขาดสาย ท่านกล่าวว่า ชื่อว่า ปุณฺณภาสิสนฺหา เพราะอรรถว่า เป็นเหตุหลังไหล ฯ

๒. พระอรรถกถาจารย์กล่าวไว้ในอรรถกถาว่า ความเป็นผู้เจียมใจ คือ ความเป็นผู้มีคุณสมบัติถ่อมตน ชื่อว่า นิวาตะ ฯ บุคคลผู้ประกอบด้วยความเป็นผู้เจียมใจได้แล้ว เป็นผู้ขจัดความถือตัว ขจัดความกระด้างได้ เป็นเช่นกับผ้าสำหรับเช็ดเท้าเสมอด้วยโคผู้มีเขาหักและเสมอด้วยงูถูกถอนเขี้ยวแล้ว ย่อมเป็นคนอ่อนหวาน น่าคบเป็นสหาย พุดจาสบายหู ความเป็นผู้เจียมใจนี้ ชื่อว่า นิวาตะ ฯ

ส่วนในอรรถกถาปัจฉกนิบาต อังคตตรนิกาย ท่านกล่าวไว้ว่า นิวาตจตุตตี (ผู้มีคุณสมบัติถ่อมตน) ฯ

ฎีกาแห่งอรรถกถาปัจฉกนิบาต อังคตตรนิกายนั้น ว่า ผู้มีความนอบน้อมเป็นปกติ ฯ

วรรณนากุลทุสสลิกขาบทว่า บทว่า เป็นผู้อ่อนหวาน ความว่า เป็นผู้ละมุนละไม คือ เป็นผู้ฉลาดเพื่อจะนำชนผู้เป็นอุบาทกอุบาทิกาเข้าไว้ในฐานะเหมาะสมอย่างนี้ว่า แม่ พ่อ พี่สาว เป็นต้น ฯ บทว่า เป็นผู้ น่าคบเป็นสหาย คือ เป็นผู้ประกอบด้วยคุณเครื่องความเป็นสหาย ฯ บทว่า เป็นผู้พุดจาสบายหู นี้ เป็นคำกล่าวแสดงเหตุของ

บทต้น ๆ จริงอยู่ ภาษาพูดที่สบายหู ถ้อยคำ เป็นเหตุบันเทิงพร้อม ของพระอัสนธิและพระปุนัพพสุกะเหล่าใด ไม่มีโทษ สบายหู พระอัสนธิและและพระปุนัพพสุกะเหล่านั้น อันมนุษย์ชาวก็ฎาครีชนบท เรียกว่า ผู้นำคบเป็นสหาย ดังนี้ ๆ

อรรถกถาทุกนิบาต อังคุดตริกายนว่า ภาวะของบุคคลผู้บันเทิงพร้อมด้วยอำนาจวาจาอ่อนหวาน ชื่อว่า คุณเครื่องความเป็นสหาย ๆ

ฎีกาแห่งอรรถกถาทุกนิบาต อังคุดตริกายนนั้นว่า ผู้มีวาจาอ่อนหวาน ท่านเรียกว่า ผู้นำคบเป็นสหาย ๆ ภาวะของผู้นำคบเป็นสหายนั้น ชื่อว่า สาขัลลยะ (ความเป็นผู้นำคบเป็นสหาย) คือ ความเป็นผู้มีวาจาอ่อนหวาน ๆ เพราะเหตุนี้ พระอรรถกถาจารย์ จึงกล่าววว่า ภาวะของบุคคลผู้บันเทิงพร้อมด้วยอำนาจวาจาอ่อนหวาน ๆ ก็ธรรมดาว่า ภาวะของบุคคลผู้บันเทิงพร้อมด้วยอำนาจวาจาอ่อนหวาน ชื่อว่าความเป็นผู้มีวาจาอ่อนหวาน ๆ

พระวิสุทธรังษลาจารย์ ญาณส่วโร วัดเทพธิดาราม...เฉลย.
สนามหลวงแผนกบาลี...ตรวจแก้.